

Rom 13, 1

1: Hvert menneske skal underordne seg de styrende myndigheter. For det er ingen øvrighet uten at den er fra Gud, og de myndighetene som finnes er innsatt av Gud.

Med disse ordene uttaler apostelen først og fremst selve formaningen om de kristnes plikt overfor myndighetene. Dernest gir han oss selve grunnlaget som denne vår plikt bygger på; at øvrigheten er innsatt av Gud. Og for det tredje lar han det gå klart fram at han mener enhver øvrighet, uansett hvordan den er, god eller ond, for han bruker uttrykket: "de myndighetene som finnes".

Hvert menneske, egentlig "varje själ". Her har apostelen sterkt uttrykt at ikke ett eneste menneske kan anse seg fritatt fra å underordne seg myndighetene. "Varje själ", hver eneste en som i det hele tatt har et menneskes sjel, uansett hvilket folk han tilhører, jøde eller greker, og uansett under hvilke forhold han lever, må ta denne formaningen til seg. Skal underordne seg de styrende myndigheter. Her har vi så selve formaningen klart og utvetydig uttalt. Hver eneste en som vil holde seg til Guds ord skal vite at han skylder sine myndigheter å underordne seg. Respektere, adlyde og være trofast mot dem. Og husk at dette skrev Paulus til de kristne i Rom, som levde under hedenske myndigheter! Hvis de ikke hadde fått denne apostoliske formaningen, eller ikke hadde brydd seg om den, men bare handlet etter sin egen fornuft, kan vi nok tenke oss hvordan det hadde gått. De ville nok neppe innsett at de "for Herrens skyld" til og med skulle vise tyrannen Nero noen respekt eller lydighet. Hvis det hadde åpnet seg mulighet for det, ville de nok heller ansett det for svært så kristelig å hjelpe til med å styrte ham fra tronen. Vi vet at jødene gjorde mange opprør etter at de kom under Roms herredømme. Derfor har nok Paulus sett hvor nødvendig det var å bruke mange og tydelige ord om dette emnet.

De kristne i Rom formaneres altså til å underordne seg sine hedenske myndigheter. Hvor sterk fordømmelse er ikke da dette over den freidige, suverene ånd som i dag frekt reiser seg innenfor kristenheten, mot all autoritet og mot all form for å underordne seg. Dette må de kristne ta inn over seg, og ikke la seg forville av de ugudeliges doktriner. Mer enn én gang ser vi apostlene formaner om dette. I 1Pet 2: 13-15 leser vi f. eks.: "Derfor skal dere underordne dere all menneskelig ordning for Herrens skyld, enten det er under kongen som den øverste eller under landshøvdinger, som er sendt ut av ham til straff for dem som gjør ondt, men til ros for dem som gjør godt. For det er Guds vilje at dere ved å gjøre godt skal bringe uforstandige menneskers uvitenhet til taushet". Og i Tit 3: 1: "Minn dem om å være underordnet under styresmakter og myndigheter ..." Herren Kristus talte klart om at vi skal lyde både Gud og keiseren. Han sa: "Gi keiseren hva keiserens er, og Gud hva Guds er". På samme måte sier Peter: "Frykt Gud! Vis kongen ære!" Vår plikt overfor øvrigheten er altså uttalt både klart og forståelig nok. Vanskeligere kan det nok være å innse det Paulus tilføyer:

For det er ingen øvrighet uten at den er fra Gud. Her har vi den dypeste årsaken til at vi skal underordne oss myndighetene, og hvorfor vi bør være det "ikke bare for å unngå straff, men også for samvittighetens skyld" (v. 5). "For det er ingen øvrighet uten at den er fra Gud". Men hvordan skal vi forstå dette, at all øvrighet er fra Gud? Den er jo ofte både ond og ugudelig. Det er ikke rett utlagt og oppfattet hvis vi sier at Gud må tillate alt som skjer. At det dermed bare er når Gud tillater det at en ugudelig øvrighet får slippe til og regjere et land. Nei, det som Gud bare har tillatt, det kan en aldri si "er fra Gud". Dessuten tilføyer Paulus straks at "de myndighetene som finnes er innsatt av Gud". Det er heller ikke rett å utlegge det som om det bare er selve embetet som er opprettet av Gud, mens de personene som innehar embetet liksom skulle være der mot Guds vilje. Nei, Paulus sier uttrykkelig at "det er ingen øvrighet uten at den er fra Gud" - altså også øvrighetspersonene, og ikke bare selve embetet.

Men det er en tankevekkende sannhet at også selve embetet er opprettet av Gud. Det ble grunnlagt i selve Farsrollen og i det fjerde bud i Guds lov. Og senere er det blitt stadfestet gang på gang i Guds ord. Dette bør vi tenke over. For samfunnets myndigheter er en stor velsignelse som vi burde takke Gud inderlig for. Luther sier: "Dette verdslige regimentet er en herlig, guddommelig ordning, og en fortreffelig gave fra Gud. Han som innstiftet og innsatte, og også vil opprettholde det, som noe vi ikke kan unnvære. For hvis vi ikke hadde hatt dette, så ville ingen menneske kunne få være i fred. Den ene ville ete den andre opp, som dyrene gjør med hverandre. Det er forkynnensens verk og ære at det av syndere skaper hellige, og av djevelens barn føder Guds barn. På samme måte er det det verdslige regimentes verk og ære at det gjør mennesker av ville dyr, og tar vare på menneskene så de ikke blir som ville dyr".

Selve embetet er altså av Gud, og er en dyrebar gave. Men her sies det samtidig noe mer; nemlig også at "de myndighetene som finnes er innsatt av Gud". Hvordan skal vi forstå dette, når myndighetene ofte er onde og ugudelige, og Herren hater jo alltid det onde? Jo, dette kan bare forståes slik som all Guds dom her i verden; nemlig at enten han sender oss noe som i seg selv er godt eller ondt, uansett så er hans beslutning og det han i sin visdom sender oss, godt og rettferdig. Igjen må vi lære oss å tro på den eneste allmektige Gud som den som alene regjerer over verden. Herren Kristus sa klart og utvetydig til den romerske keiserens landshøvding i Judea: "Du hadde ingen som helst makt over meg hvis den ikke hadde vært gitt deg ovenfra". Og han omtalte de lidelsene Pilatus da idømte ham, slik: "Skal jeg ikke drikke det begeret som min Far har gitt meg?" Det var "ovenfra", det var sendt av Kristi Fader, at Pilatus hadde i sin makt å dømme den uskyldige til døden.

Hvis vi så har en god og kristelig øvrighet, så er dette en spesiell Guds nåde over landet. Men har vi en ond og ugudelig øvrighet, så er dette en straff og en tukt av den samme hellige Gud. Vi må altså se Gud i alt han sender oss gjennom dette embete, og bare ære hans dommer over oss. Og hans straffedommer er like hellige som når han viser sin nåde mot oss. Derfor bør vi for Guds skyld også respektere og adlyde den øvrighet han lar oss ha. Enten øvrighetspersonene er onde eller gode, så sier apostelen uansett her tre ganger (v. 4 og 6) at de er "Guds tjenere". Den verste øvrighet et land kan ha er altså likevel innsatt av Gud til å iverksette hans hellige beslutninger.

Når Gud gir et folk onde, ugudelige, tyranniske regenter, eller om det er som Jesaja sier: "gutter til styrere over dem, og viltre barn til å herske over dem" (kap. 3 v. 4), så skjer dette som en straff og et ris over et hardnakket folk, og til en prøvelse for de troende. Om så den måten og de midler regenten anvender for å komme til makten, ikke er de beste, har han likevel ikke kunnet komme til makten "uten at det er fra Gud". Og Gud kommer til å bruke ham, som allerede sagt, enten til straff eller til velsignelse for folket. De som først vil vurdere øvrighetspersonenes egenskaper og framferd, før de vil avgjøre om de skal underordne seg dem, de forkaster hele den grunnvollen plikten til å underordne seg hviler på; den allmektige Guds ordning og innsettelse. Så gjentar Paulus det han har sagt om denne grunnvollen, og sier:

de myndighetene som finnes er innsatt av Gud. Disse ordene er så klare og bestemte, at det er nytteløst å finne opp spissfindige omveier for å komme unna sannheten i dette spørsmålet. "De myndighetene som finnes", som nå sitter med makten, "er innsatt av Gud". Uansett hvordan de som styrer er kommet til makten, og uansett hvordan de utøver den, så er de likevel innsatt av Gud. Bare det at de er kommet til makten, har ikke skjedd uten Herrens befaling. Keiser Nero var i like stor grad innsatt av Gud som regent, som Titus og Antonius. "Den høyeste har makt over kongedømmet blant menneskene. Han gir det til den han vil" (Dan 4: 17). "Så sier Herren, hærskares Gud: Jeg har skapt jorden, menneskene og dyrene som er på jorden, ved min store kraft og ved min utrakte arm, og jeg gir den til ham som er den rette i mine øyne" (sv. og jeg gir den til hvem jeg vil) (Jer 27: 4-5). Slik minner Herren selv oss om at det er ham som rår over jordens riker, og sender dem herskere etter sin suverene vilje. Det var Gud som oppreiste Faraos, den grusomme undertrykkeren av Israel. Og han uttalte uttrykkelig at "derfor reiste jeg deg opp, at jeg kunne vise deg min makt, og mitt navn kunne bli kunngjort over hele jorden" (2Mos 9: 16). "Gud er dommeren, han fornedrer den ene og opphøyer den andre" (Sal 75: 8).

På samme måte som han oppreiser regentene, så kan han også styrte dem fra tronen når han vil. Da lar han en overmodig Nebukadnesar bli som et dyr i skogen, eller en forgudet Herodes bli oppett av orm. Eller han lar regenten bli så vanvittig at selv de som har vært hans pålitelige tjenere går sammen om å fjerne ham. Ja, om det så er urettferdige inntrengere som kommer og styrter ham, så er det, uansett konkrete omstendigheter, Herren Gud som regjerer over alt sammen. Gjennom et forræderi ble David for en tid fordrevet fra tronen, av sine nærmeste. Men David så bare Guds hånd i alt sammen. Det ser vi av det han talte til dem som fulgte ham da han drog ut fra Jerusalem (2Sam 16: 11). Herren alene har all makt. Både godt og ondt er det dypest sett han som sender (Jes 45: 7, Klag 3: 37-38, Amos 3: 6, Ord 8: 15-16, Visd 6: 4). Følgene av alt dette er det apostelen sier, at "de myndighetene som finnes er innsatt av Gud".

Og dette er den første og egentlige grunnen til at vi bør "underordne oss de styrende myndigheter" - uansett hvordan de så er i seg selv. Cæsar hadde forkastet sitt lands lover. Jeroboam innførte gudsyrdelse, og Nebukadnesar førte Juda i fangenskap. Likevel aksepterte Kristus Cæsars etterfølger

(Mat 22: 21), og det var akkurat ham som hersket over Romerriket når Paulus skrev denne formaningen om å underordne seg øvrigheten. Jeroboam ble også av Gud uttrykkelig satt som hersker over de ti stammene (1Kong 11: 31). Og jødene som var bortført til Babel ble befalt å be for den byens velferd (Jer 29: 7). Gud ser altså mer på den ordning, det embete, han oppretter, enn på personens verdighet. Det fjerde budet taler om et rett og godt forhold til far og mor. Det sies ikke: til en gudfryktig far eller gudfryktig mor, bare at det er vår far og vår mor vi skal hedre.

Dette er de allmenne årsakene for at vi skal underordne oss myndighetene. Men selv om vi har dette klart for oss, og gjerne vil leve etter det, kan nok en kristen fremdeles få store problemer med sin samvittighet. Særlig kan det skje i tider med store omveltninger i samfunnet, eller når myndighetene brutalt utsteder forordninger som er på kollisjonskurs med den høyeste Kongens bud. Det går fort å lære seg regelen, at en "skal lyde Gud mer enn mennesker". Men når det gjelder å praktisere dette i hver enkelt lille sak, da er det vanskelighetene oppstår. Da blir det vanskelig for mange vennligsinnede mennesker å ta avgjørelsene: Er divergensen mellom Guds og øvrighetens bud av vesentlig art, eller tvert imot bare av en slik karakter at Guds vilje nettopp krever at vi skal gi etter. Hvis myndighetene f. eks. krever at vi ikke skal tro, ikke bekjenne og følge etter Kristus, da er saken klar. Da må vi heller lide enn å adlyde. Samme holdning kreves av oss hvis myndighetene forlanger at vi skal være tilfreds med all slags åndelig næring som tilbys oss, og selv ikke søke vår næring i Guds ord. Heller ikke da har vi lov å adlyde.

Hvis derimot myndighetene krever at vi en viss tid på dagen ikke får praktisere en viss form for vår åndelige tjeneste, når vi likevel hele resten av dagen har frihet til å bruke tiden til dette, da er det klart vår plikt å adlyde - så sant ikke Gud helt konkret har bundet oss til denne timen, så vi akkurat da skal ta til oss av Ordet. Vi lar det være med dette ene eksemplet på tilfeller da man kan komme til å misbruke ordet om at en "skal lyde Gud mer enn mennesker". Flere ennå vanskeligere tilfeller kan oppstå. Da må hver enkelt kristen bare i ydmykhet og bønn til Gud søke svaret på hva som er hans gode, velbehagelige og fullkomne vilje. Og da kreves det ofte noe mer enn bare å vite hva som i seg selv er mest rett. For Guds vilje kan vel ofte for kjærlighetens skyld gå en annen vei (se 1Sam 8: 7-9, Rom 14: 14-15). Hvis ikke myndighetenes påbud helt klart strir mot Guds vilje, så er det alltid best å adlyde - spesielt av den grunn apostelen selv framholder her: at "de myndighetene som finnes er innsatt av Gud".